

„Istarska Rijec“

Izlaz svakog četvrtka uveče. Svakog drugog četvrtka donosi literarni prilog „Mladi Istarski“. Pretpлата za uzemstvo iznosa 15— lra na godinu, a za inozemstvo 25— lra. Uredništvo i uprava lista: Trst (Trieste) - Via S. Francesco d'Assisi 201, Telefon: 11-57

ISTARSKA RIJEČ

Tjednik za pošku, gospodarstvo i politiku istarskog naroda.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ — Narodna poslovica.

Oglašni stoje 4 lra

za svaki centimeter rubra a četiri istarska rubra. Za veći kratak svjetljenje daje za rubra popust prema pogodbi. Plaćati se i uvažuje u Trstu. Oglasni stoje su ujedno i reklamni stoje. Nepravilnosti na platanu se primaju u rubriku za oglašavanje ali u najmanje dva rubra.

Iza osam godina...

U oktobru, god. 1918. — dakle ravno prije osam godina — dogadjale su se u svijetu, pa i u samoj našoj blizini, velike stvari. Uslijed nadčovječnih napora i nečuvenog junaštva srpske vojske, Turska i Bugarska bile su jednim mahom postavljene izvan boja; na zapadnom frontu silna se takozvana Hindenburgova linija bila već prelomila, i Nijemci prisiljeni na uzmak, na Pjavi pripremao se posljednji udarac staroj austrijskoj monarhiji. Još koji dan, i krvavije je borbi imao da dodje kraj.

I došao je: prvi dani novembra donijeli su svijetu mir. Mislili se, da su mu donijeli i sreću. No sreće mu nisu donijeli. Ni blagostanja. Ni mira. Ničesa...

Narodi, pa neki i od onih, što su se prije rata borili rame o rame za iste misli i iste ciljeve, našli su se neposredno poslije rata jedni prema drugima gotovo kao neprijatelji. Eno vam Francuza i Engleza: neko ih je vrijeme njemačko neprijateljstvo držalo na okupu, ali nije potrajalo dugo i oni se razišli, tako da nema danas gotovo malo krupnijeg pitanja, gdje bi oni postupali složno i u skladu. Ako Francuz učini jedan korak, Englez će odmah da učini dva, da ga preteče i da mu smeta. I tako to ide iz dana u dan, iz godine u godinu.

Evo vam Amerike! U ratu pomagala je Francuze, Engleze i ostale njihove saveznike. Opskrbljivala ih je municijom, hranom — sve za debele novce. Davala im je velike zajmove, i sad ih ima u sakama. Saveznici su mislili, da će im Amerika opustiti dugove, ali su se prevarili. Amerika traži svoj novac, i saveznici su prisiljeni, da s njome sklapaju ugovore za otplaćivanje toga duga i odnosnih kamata. Posljedica svega toga jeste, da Amerika pliva u dolarima i u zlatu, dok se Evropa guši u mizeriji.

U velikoj mizeriji. Da ne bi no skupoća, koja postaje iz dana u dan sve veća, tako da niko ne zna, kud će se dospjeti, ako to ovako potraje. Kruh, najmilija i najsladja i najpotrebitija hrana mladome i starome, preskup je i u onim zemljama, koje rode silnim količinama pšenice i drugih žitarica. A što je najgoro: ni u kojoj državi nije novac tako stalan i siguran, da bi čovjek mogao reći: ot sjutra će vrijediti toliko... Posvuda sama nezvjesnost, kao i sred uzavrijela mora na brodu, koji je izgubio i jabolke i kormilo.

U takvom slučaju red je, da svaki čovjek čuva svoj život, glavu svoju, kako najbolje zna i umije. Treba da izoštri i oko i uho, da odmah sâm vidi i čuje, okudca će na nj opasnost, da se za vremena može skloniti, spasiti.

I nesamo oko i uho mora da izoštri, već i pamet. I to u prvom redu. Nemoguće se varati. Naš je istarski seljak u ogromnoj većini prepušten samome sebi. Ono nekoliko tiskanih nauka u uputa, što od vremena do vremena do njega dodju, ne dostaju. Vrijeme je nezajmerno teško. Ono traži nesamo znanja i uputa, već i velike spremnosti i sposobnosti, da se čovjek može da probije kroz ovu strašnu maglavinu. Tu nije najviše mogla da pomogne živa riječ, bi najviše mogla da pomogne živo išećenje. A od koga da poteče ta živa riječ, od koga taj primjer, kad su se naši narodni redovi silno prorijedili, tako da se na daleko i na široko ne vidi, našeg čovjeka, koji bi svojim ličnim nastupom mogao u tome što da pomogne.

Ne ostaje dakle drugo, nego da svaki naš čovjek bude sam sebe učitelj, vodja i branitelj. Sebi i svojoj djeci, da se i ona, ta djeca, već izrana upute, kako je život težak i kako taj teški život iščekuje od njih da budu kovači sreće svoje. Neka drže uvijek svoje oči otvorene, da vide sve što se oko njih događa i spremna, neka neprestano traže načina, kako će se u ovoj strašnoj borbi za život moći da održe i kako će moći da sačuvaju zemlju i ognjište, što su

im ga namirili njihovi stariji. Neka niko ne gleda u oblake i ne čeka, da će mu odanije nešto pasti, ali neka i niko ne zaboravi, da će mu — bude li i on sâm sebi umio da pomogne — pomoći i Bog.

Četiri obilne godine rata i osam godina teškog, poslijeratnog življenja, mora da bude svakome dobra škola za borbe, koje nas još čekaju.

MIR

Danas već ne znamo cijeniti važnost ove riječi, ali se sjećamo što je ona značila za nas za vrijeme velikoga rata. Ta riječ bijaše jedina molitva milijuna ljudi i kad se je govorilo o miru, govorilo se je kao o nečem nevjerojatnome, što je bilo, ali u što se ne vjeruje, da bi se moglo vratiti. Koliko se je onda govorilo: «u vrijeme mira!» Koliko je bilo tu sadržano lijepih uspomena na prijašnji mirni život, koliko želja, da se taj život povrati!

Mir je značio blagostanje, slobodu, život. Seljak je orao svoju njivu, pastir pasao stado, trgovac trgovao. Svaki je nesmetano mogao da obavlja svoj posao, da se brine za svoju porodicu i izvršava svoju životnu zadaću. To je bio mir.

A onda se je prevrnuo sve. Nastao je dugi, krvavi rat. Nestalo je seljaka, trgovaca, radnika. Svi su postali vojnici, koji su se borili u kaljužama blata i krvi, pod urlikom golemih topova, daleko od kuće, od svoga polja, od svoje zemlje.

I dok su se borili za domovinu, njihova su polja opustjela, na njima je raslo šikarje — nije bilo koga da obrađuje zemlju. Sve ono silno blago, koje se je kroz dugi niz godina nakupilo u seljačkim kućama, trgovinama, bankama i magazinima, trošilo se je i nestajalo. Ta toliko je radnih snaga bilo na hojštima, toliko je zemlje ležalo neozorane i neplodne.

A rat je bjesnio dalje. Kao lud vihar, kao orkan, istrgao je ljude od zemlje, bacao ih na fronte, — ništa ih. Sva je zemlja drhtala od rike topova. I sve je više nestajalo onoga što se je stvorilo, sve je veći bio nerad, nasilje i nepravda.

I ljudi su željeli mir. Konačno je do njega došlo — do svršetka rata. Seljak, koji se je vratio iz rata, živ i zdrav, pribivao se je opet plugu i motike. Isto je učinio trgovac, obrtnik, radnik.

Ali svi su našli svoje prilike nesređene, svi su se borili sa najvećim zadnjem. Jer dok su na frontama gubili život, dotle se je njihovom imanje rasipalo ili skupilo u rukama onih pojedinaca, koji su od rata imali samo koristi.

I zato nije svršetak rata značio, da se je povratile sve ono, što je pekad bilo i da će se nastaviti živjeti onako, kako se je živjelo prije rata. Previše je toga porušeno, previše toga pokvareno, da bi se na tim ruševinama dalo reno, da bi se na tim ruševinama dalo dalje graditi. Trebalo je početi, ali iz čega, a ono popravljati. I kao što je seljak štakor popravljati svoju kućicu i rezati šikarje, tako je isto učinio svaki drugi u svojem zanimanju. Pa kao što radi pojedini, tako rade i države. Često put drže državni sastanke i konferencije, a sve te konferencije niču za to, da stvore jednu valjanu osnovu, na kojoj bi se mogao razvijati daljnji život pojedinih naroda. A ta valjana osnovu je jedino zajedništvo i trajan mir. I dok god su prilike nesređene, dok god se ne uredi svi ti najrazličitiji gospodarski, finansijski i drugi međunarodni odnošaji, ne možemo govoriti o pravom miru, ali možemo kazati, da nastoji na sve načine, da do njega dodje.

I danas, osam godina iza svršetka rata, još se govori o miru kao o nečemu, što nije postignuto, a što želimo svi, svi...

Noćno klatarenje

Naš narod često veli: «Noć ima svoju moć. Jest, veliku ali razornu i pogubnu moć. Tamne noćne sile vrebaju na ljudska bića, omamljuju njihovu svijest, uništavaju im tijelo i kvare dušu. Tamna zagonetnih noći truje mladu djevojku i sakriva crna djela iskvarene mladice. Noćna crna koprena zastire neljepje živog izgubljenih ljudi i ne dopušta nam, da zavravimo u one ružne i štetne tajne uličnog života.

— I moć crne noći vrši sve uspješnije svoju crnu rabotu... Ova moć već od davnine carstvuje među gradskim zidinama, ona već odavna sakuplja i stvara u gradovima svoje žrtve. Ali opća pokvarenost doprila je i na selo i širi se sve više. Noć, koja je inače u selima bila mirna, tiha i bezazlena postaje i tamo živa, gruba i štetna. Koliko jača i tuđa, koliko bolja i nesreće zadaju našim seoskim kućama noćna skitanja!

Prošla su ona lijepa i čestita vremena, kada je seoska djevojka, čuvši večernji zvon «Zdrave Marije», ostavljala ples i svaku zabavu, te se žurila, da čim prije dodje svojoj kući. Tada su našu djevojku resile lipe vrline, tada je ona bila nepokvarena, čestita i dobra. — Dandanas nije tome tako. Malo je naših djevojaka, a još manje mladice, ostalo vjerno starim običajima svojih predja.

Noćno klatarenje uobičajilo se i kod nas na selu. Posljedice su žalosne i pogubne. Mladež se kvari i truje, a roditelji ne čie ili ne mogu, da se opnu razornom i groznom uplivu noćne moći. Za posljednjih par mjeseci noćno se skitanje ženskog naraštaja osobito istaklo. Vojništvo je u to vrijeme bilo po selima na svojim vježbama. Vojnik je svuda jednak, vragoljast i žedan za dave i naslade, tome se ne treba da čudimo. Ali čudimo se i zgražamo nad djevojkama, koje su se vucarile i skitale sa nepoznatim ljudima do kasno u noć. To je trajalo i preko mjesec dana, a događajalo se dnevno. — Zar je tako nisko pala naša djevojka? Zar nema više stida ni ponosa kod našeg ženskog svijeta?

Javljaju nam, da se to noćno vucarenje zbivalo u raznim mjestima, ali da je vrhunac iskvarenosti bio u nekim selima na Puljštini. — Poznato nam je, da su mnoge djevojke, koje se drže visoko i koje si utvaraju, da su najbolje, skitale se i ponašale upravo strašno. Premda je ženska narav promjenljiva i lahka, opet ovi žalosni događaji prelaze sve granice i kvare ugled i čast djevojačku.

Brodim u čemernu i crnu budućnost, jer kod naše mladeži ponestaje smisla za zdravim i čestitim življenjem. Roditelji bi imali, da što više pažnje posvete nadziranju i odgoju svoje djece. Skitanje i klatarenje po večerima i noću najveća je nesreća u našim selima, a znači postepeno propadanje i duševnu klontulost. Mladarija se kvare duševno, a gubi mnogo i na svojoj tjelesnoj moći i sposobnosti.

Naša mladež treba da ostavi ulicu tamnih noći, treba da se vrati u svoje domove i da krene na pravu i dolječnu stazu života i rada. Nije se nadati ničemu dobrom, dok se naš pomladak ne okani noćnog skitanja, ludog trošenja i prekomjernog uživanja.

Pismo iz Jugoslavije

Pred par dana posjetili su Jugoslaviju čehoslovački parlamentarci. Oni su došli u Jugoslaviju, da utvrde bratstvo i da vrate posjetu, koju su Jugoslovenski narodni zastupnici 1922. god. učinili Čehoslovačkoj. Pa kao što je onaj posjet izazvao veliko oduševljenje, i bratimljenje između dvaju bratskih naroda, tako je sada i ovaj uzvrat veze još jače učvrstio. Ovo je vidan znak svakome, da Čehoslovaci i Jugoslovenski ostaju braća po osjećaju međusobnog slavenskog srodstva, vjerni jedni drugima u svako doba, spremni jedni druge pomoći u borbi za otuvanje slobode i neovisnosti, koje su zajedno stekli prebijajući se - za vrijeme rata rame uz rame po krvavim poljanama.

Već dulje vremena spremao se je ovaj posjet čehoslovačkih narodnih poslanika Jugoslaviji, pa kao što su oni jedva čekali, da se upoznaju s napretkom i unutarnjim uređenjem Jugoslavije, Jugosloveni su čekali, da mogu u svojoj kući pozdraviti braću sa sjevera.

Dne 3. o. mj. došli su najprije u Suboticu. Ondje ih je narod dočekao s neopisivim oduševljenjem. U Subotici krenuli su u Beograd. Čitavim putem kroz Vojvodinu, na svakoj stanici bili su srdačno dočekivani od razdraganog naroda pjesmom i muzikama, a naročito su bili kao sunarodnjaci pozdravljani po onim stanicama gdje se nalaze slovačke kolonije. Kod Novog Vrbasa izašla je vlak u susret eskadrila od devet aeroplana, koji su čitavim putem pratili vlak do Novoga Sada gdje im je opet posebno priređen svečani doček.

No vrhunac razdraganosti i oduševljenja naroda prema Čehoslovačkoj braći izražen je u samom Beogradu, kamo su gosti stigli u osam sati na večer. Ondje se na stanicu skupio silan svijet, to prvi dostojanstvenici Jugoslavije i grada Beograda: ministri, gradonačelnik, generali, admirali, poslanici, pa razna društva. Uz oduševljenje poklike «Živili!» i «Na zdaru!», usli su gosti u dvorsku čekaonicu, gdje ih je pozdravio predsjednik Narodne Skupštine Marko Trifković, koji im je zahvalio dobrodošlicu, naglasivši da će se među Jugoslovenima osjećati kao u svojoj kući, a njihov dolazak da će učvrstiti bratstvo i prijateljstvo. Iza kako je muzika odsvirala čehoslovačku himnu, na toplim riječima pozdrava, zahvalio se čehoslovački narodni poslanik Malypetr, koji je u zahvali spomenuo Jugoslovenskoj i Čehoslovačkoj krvno srodstvo, koje se najbolje vidi u tome, da je sreća i žalost jednoga naroda, sreća i žalost drugoga naroda. Pa kako su u vrijeme potlačenosti, tražili zajedničke veze, tako će od sada u zajednici raditi za sreću i napredak obih naroda. Ovakvo radet najbolje rade na zajednici slavenstva, koje osirava mir svima narodima u Evropi. Nato je još prihvatilo riječ stari borac za slobodu Čehoslovačke, predsjednik senata g. Klofač, koji se sjetio starih uspomena, kada je, još prije trinaest godina dolazio u Beograd i ondje sa Jugoslovenima izdvoje monarhije, pripravljajući djelo oslobođenja i ujedinjenja. Jugosloveni bili su uvijek od Austrije ganjani i ponižavani, ali sve sada su svi ujedinjeni u moćnoj kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca. Između Jugoslavije i Čehoslovačke nema doduše zemljišnog dodira, ali zato postoji duševna veza, koja je jača od svake suhozemne granice. Razumije se, da su govori čehoslovačkih poslaničkih predstavnika izazvali veliko oduševljenje, koje se još jače podiglo, kada su se izjubilji u jugoslovenskim predsjednikom Narodne Skupštine. Ogroman broj naroda koji je čekao pred stanicom i po beogradskim ulicama srdačno je pozdravljao goste, kada su izašli pred stanicu, da se odvezu u svoje nastambe.

U Beograd su u svemu pripjeli 72 čehoslovačka narodna poslanika i senatora, koji zastupaju gotovo sve parlamentarne stranke. Među poslanicima su i tri žene, jer u Čehoslovačkoj i žene mogu biti biračice u parlament. Odmah iza 10 sati ujutro otišli su gosti u Narodnu Skupštinu gdje se je održavala svečana sjednica. Pošto je predsjednik otvorio sjednicu uz obične redovne dužnosti, prešlo se na najsvečaniji momenat, a to je čitanje adrese čehoslovačke Narodne Skupštine jugoslovenskoj. U toj adresi čehoslovačka Narodna Skupština naglašuje trajne veze između obiju država te nastojanje za ustvavanje evropskog mira pomoću uzajamnih veza i rada. Nadalje pomoću uzajamnih veza i rada, te međusobnu saradnju na pridignuću međunarodnih ekonomskih, trgovačkih i kulturnih veza. Ova adresa izradjena je vrlo otmjeno. Pisana na pergameni, ukrašena dragim kamenjem, grbovima Jugoslavije i Čehoslovačke, te glavnih gradova jedne i druge zemlje.

Po tome su Čehoslovaci krenuli u beogradsku općinu, gdje ih je svečano dočeka beogradski načelnik sa čitavim zastupstvom u lijepo iskićenom dvoranu. I tom zgodom bilo je srdačnih govora, zdrava i zahvala, a onda toga čehoslovački narodni poslanici predali su beogradskoj općini skupocjeni pehar od kristala na spomenutu svog boravka u Beogradu. Po podne istoga dana u Narodnoj Skupštini održana je zajednička sjednica jugoslovenskih i čehoslovačkih narodnih poslanika na kojoj se raspravljalo razna ekonomska i kulturna pitanja, a govorili su razni govornici s jedne i druge strane. Konačno je zaključeno da se odahere komisija od dvadeset lica, koja će se sastati u Pragu da razrađi cijeli program uzajamnog rada.

U utorku dne 6. o. mj. su se čehoslovački parlamentarci zaputili na Avalu da

polože vijenac na grob neznanog junaka. Na brdu Avali sakupio se silan narod iz okolice, predstavnici vlade, vojske i mnogi uglednici. Dolazak čehoslovackih parlamentaraca i ovdje je bio srdačno pozdravljen, a divan govor u kojemu je veličko junacke podvige divne vojske u svjetskom ratu, izrekao je bivši češki legjionar David. On je rekao, da se čehoslovacki narod klanja uspomeni svih vojnika, koji su položili svoje živote za slobodu i samostalnost jugoslovenske domovine. Na koncu je pred gohom neznanog junaka, u ime cijelog čehoslovackog naroda izgovorio riječi zavjeta: «Obćavamo Vam, da ćemo dobro Vašeg i našeg naroda: čuvati protiv svakoga i pod svim prilikama. Obćavamo Vam, da ćemo s vašim narodom ići u doba radosti i u doba nesreće i da ćemo raditi za mir i spokojstvo cijele Evrope».

Odavle su onda krenuli na Dedinje, gdje su predgledali kraljevu vilu. Bili su u gostima kod oficira kraljeve garde, gdje se i opet u prijateljstvu izreklo mnogo srdačnih riječi u kojima su se naglašavale uzajamne veze i prijateljstvo. U počast njimovog boravka položen je i temeljni kamen za buduću čehoslovacku zgradu u Beogradu. Tokom sjede i četvrtka zapuhati su se gosti u unutrašnjost Srbije gdje su posjetili mnoga mjesta, svuda srdačno dočekivani od naroda.

Čehoslovacki narodni poslanici, kod dolaska u Jugoslaviju posebnim brzojavom pozdravili su kralja, koji im je iz Bleda srdačno zahvalio na pozdravima.

Uopće čitava ova posjeta čehoslovackih parlamentaraca Jugoslaviji od velikog je značenja po srdačne odnose izmedju ovih dviju prijateljskih država. Govori, koji su tom zgodom bili izrečeni s jedne i druge strane, duboko će odjeknuti ne samo u srcima Čehoslovaka i Jugoslovena, već i čitavom Evropom, jer ti govori svakome su pokazali jasno i brzo da izmedju Jugoslovena i Čehoslovaka postoji trajna veza, koja se ne može tako lako raskinuti.

Čehoslovacki parlamentarci posjetili su Zagreb i Dalmaciju. O tome ću vam drugi put pisati. P.

DOPISI

IZ RIJEKE.
Smrt dra. Grošića iz Draguča. - Jedna prikaza. - Pazite na kralja! - Bijela Nedjelja. - Naši grobovi. - Sempioncino.

U ponedjeljak, 4. o. mj. imali smo mi na Rijeci dvije povorke: jednu u počast pokojnome dra. Grošiću, a drugu na čast svetome Franji Asiškome.

Velike i nepregledne povorke. Na sprovod Grošićev stigli su učenici svih škola i predstavnici svih civilnih i vojnih vlasti - sve se to našlo onog dana na okupu. I dvije ili tri glazbe.

Na groblju izrečeno je nekoliko govora, no najpotresniji momenat bio je onaj, kad je naš Nino iz svega grta zazvao pokojnika:

Antonio Grošić!
Našo su svi prisutni u jedan glas odgovorili kao u vojsci: - Presente!

Pokojni Grošić bio je starijom naše gore list, ali nam nije bio prijatelj. Mi znamo, da - dok je bio općinskim liječnikom u Kastvu - nismo imali razloga, da se na nj žalimo. Baš naprotiv, on je, kako sam doznao iz najpouzdanijeg izvora, bio duša naše hrvatske Čitaonice u onom gradu, i - kad bi bio ostao tamo, bio bi se - nema sumnje - našim prilagodio našim prilikama. Zamamila ga Rijeka, i kad je dobilo svoje mjesto zapao je medju naše protivnike. U tome je katkada - Bog ga pomiluj! - i prevršio, sve po onoj poznatoj: - je već ne znao kojol.

«Vedetta» ali donijela nekoliko listica iz životopisa, što ga je Grošić sâm napisao. Medju ostalim priča on, kako mu se jed-

nog dana prije četiri godine ukazao njegov pokojni otac. Bilo je to u sobi, gdje je obično radio. Sjedio je za pisanim stolom, i najednput ugleda pred sobom oca. Odjeven je bio u tamno ruho, gologlav, ponicao očima i usnama, a da nije pri tom progovorio ni riječi. Onda ga je najednom nestalo. Istezao je bez šuma onako, kako se i prikazao...

Ja vjerujem, da je sve tako bilo. Tek je nekoliko dana, što smo počeli da jedemo sivi kruh, i već se pronašlo, da se od ovog brašna «tipo unico» čine takove mešancije, koje bi mogle nauditi zdravlju, i zato su već - barem ovdje na Rijeci - pozvani mnogi pekari na red. Nekima su dapace i zaplijenjene velike količine sivoga kruha. Dobro je, što vlasti ovako strogo paze na prste gospode pekara. Kruh je prva stvar na svijetu; ako nam taj ne valja, e onda s Bogom dikoi!

Ko ne zna, što je «Bijela Nedjelja», ne zna ni što je prvo bijelo vino, a ni toliko druge stvari, koje od pamtljivjeka gode našem rijekomu želucu.

«Bijela Nedjelja» prva je nedjelja u oktobru: poznati sajam u Kastvu gradu. Ove godine otišao sam i ja onamo, da oživim neke stare uspomene, koje su se dakako kretale oko čuvenih «frajra», i drugih sličnih podviga. Što sam ih u svoje vrijeme poduzimao pod zidinama onoga drevnoga grada.

Gore sam našao svu silu svijeta. I svi su ti ljudi bili veseli - a bogme i siti - vidjelo im se to na nosu. Pa ni ja nisam zaostao, i pošto nekako smirih svoj ljujmanški burag, otišao sam da pregledam staru Crekvinu i lokvu, u koju su naši drevni Kastavci prije par stotina godina bacili jednoga svoga kapetana.

Već je bilo dobro zanočalo, kad sam pjevajući «Vicencice moj» krenuo kući ni tužan ni veselo, već onako, kako čovjek može da bude u ovo naše jaderno fincinalno doba...

Ima na stotine pravih, rođenih Rijecana, koji još ne znadu, da mi na Rijeci imamo čitava jata golubova, kao da smo u Veneciji. I sad je nastalo pitanje: čiji su ti golubovi? Ubrzo se ispostavilo, da se ti tice ne pripadaju nikome. Dobro je, da se došlo i do te konstatacije, jer kada nešto pripada nikome - pripada općini, pa po istome pravilu morali bi i ovi golubi da budu svojina grada.

To pravo gradu ne osporuje niko, ali ko ima prava ima i dužnosti, a to će reći: da je dužnost upravitelja općine, da se za one nevoljne životinje i skrbi. Treba načalost priznati, da su naši golubovi i gladni i žedni, «a to ne bi smjelo da bude».

Uzi se neki gotubnji prijatelji u «Vedetti». On veli, da tešanski golubovi dobivaju nadan po kvintala kukuruz, a ovi rijeki ništa. Ni vode nemaju jadni rijeki golubovi. Kad prolazi voz, što škropi cestu, čitava se jata otimaju za onom kaljužinom, što je iza sebe ostavlja - a to nije za naš grad ni lijepo ni doležno, zato on predlaže, da se ispred palače Adrija napravi jedna mala lokvica, iz koje bi se napajali rijeki golubovi. On ih dakako rad, da se gladnim životinjama prospje svakoga dana i po kvintala kukuruz, ali ako se to obzirom na sadašnje prilike ne može, neka im se barem daje potrebna voda.

Ja se potpuno slažem s ovim «Vedettinim» čovjekom i izražujem želju, da bi se našlo više ovakovih ljudi tanka srca i milostive duše, pače i takovih, koji bi se brinuli nesamo za golubove i golubice nego i za gladne ljude i bijednu djecu, kojih onda ima nemalo.

Izšla je naredba, da se u inozemstvo smije nositi samo toliko lira, koliko to vlasti dopuštaju. Ko ima lira i ko putuje u inozemstvo neka se zna ravnat!

Čitamo u novinama, da se je po četiri ili četvrti put zatvorila Igraonica u Zagrebu, ali da je zato otvorio na novo naš rijeki čuveni Sempioncino. Eno lijepe prilike dinarima, da se malo prošetaju do Rijeka. Rokac.

IZ PULE
Zadnji dan prošlog mjeseca t. j. 30. septembra tek. god. otvorio je Porotni Sud u Puli treću ovogodišnju sekciju svoga rada. U istoj sekciji fiksirano je 5 rasprava o ubistvu i grabeži, koje će raspravljati do 18. tek. mj. U ovoj sekciji bio je prvi doveden neki Sime Kalčić iz Tinjanštine, da odgovara pred zakonom. Optužen je bio, da je u nekom mjesecu lanjske godine ubio nekog mladića Oplanića, naime da ga je ranio, a on je od iste rane umro. Ko je bio auktor toga ubistva nije se moglo odučiti, pa su se sami istraživači vrtjeli oko same dvije točke: vjerovatno svjedocima, koji su tvrdili, da je Kalčić još poslije zapada sunca radio u svoime polju, ili pokojniku, koji je još živ tvrdio, da ga je ranio Kalčić. Pokojnik je bio ranjen pola sata prije zapada sunca. Nešto se je govorilo i o preljubu Kalčićeve žene, pa se je došlo do zaključka, da je mogao umrijeti na zadnjoj uri baciti Oplanić sve samo iz inata na Kalčića. Kalčić je branio adv. Dala Zonca iz Pule, pa je Kalčić nakon dvodnevnog rasprave bio nevinim proglašen.

«Istarska Rijeka» javila je bila još lanjske godine o grabeži i ubistvu na Montezosso u Puli, gdje je postao nevinom zrtvom pok. Ivančić i njegova žena, koja je od rane, koju su joj zadali razbojnici izgubila nogu. Optuženici, koji su bili dovedeni da odgovaraju pred zakonom, morali su odgovarati i za grabež, koji su počinili na Montezosso u Puli 1923 god. Kada su u kuću provalili, pobjega je jedan nekog Župčića, za kojom su se razbojnici dali u potjeru u namjeri da je siluju. Djevojka je kasnije od velikog straha poludjela. Da odgovaraju radi ih zločina bili su dovedeni: Mušković, Živić, Svičić i Benčić. Izmedju istih bio je optužen i nekog Trezza iz Sišana, koji je u zatvoru umro. Prvu dvojicu branio je adv. Stefani, Svičić adv. Amoroso, a Benčić adv. Cerlenizza.

Nakon preslušanja svjedoka, od kojih nije nijedan tvrdio, a ni povjerdjena stranka, da je razbojnik prepoznala; jer su bili zakrbljani, preuzeo je riječ generalni Prokurator Cav. Uff. Toso. On je optužavao prvu trojicu, da su zaista auktori zločina, dočim je Benčića sam gen. Prok. proglašio nevinim.

Iza gen. Prokuratora primio je riječ od Presjednika Suda adv. Cerlenizza, koji je iz 5 minuta svrsio svoj govor. Iza njega primili su riječ adv. Amoroso i Stefani. Iz njihovog govora ispraznila je publika dvoranu dupim punu; te je četvrti dan rasprave u 8 sati navečer početo glasovanje porotnika, koji lišavaju optuženike svake kazne radi nedostatka svjedoka.

U petak tek. mj. bili su dovedeni pred sud neki Julijani iz Gajana: kod Vodnjana i neki Zović iz Krnice, da odgovaraju radi grabeža počinjenog kod Laborice. Oni su ihli navali na automobil, u kome su ihli placati neki poslodavci tvrde radnike. To je bio onaj slučaj kada su bili orobili velečasnoga gospodina Curkovića. Zović je bio optužen, da je pucao proti karabinjerima. Objosja su se branili, da su nevin.

U 4 sata popodne pročitao je Presjednik odsudu, kojom lišava kazne Zovića, a Julijana kažnjava na 8 godina i 5 mjeseci.

IZ NOVEVASI KOD POREČA.
Smrt mladog čovjeka.

Moram vam javiti jednu žalosnu vijest. Pred par dana, dne 6. o. mj. umro je jedan naš čovjek Ante Cvitan u cvijetu svoje mladosti. Bilo mu je tek 25 godina. Mladi Cvitan bio je naš čovjek, plemenite duše i dobrog srca. Zanimao se je za našu narodnu stvar, te je ove godine bio jednoglasno izabran u novi odbor Višnjanskog društva za štednju i zajmove. Cvitan je u zajedničkom radu s ostalim odbornicima radio s zanosom zato, da se društvo odzdrži i da se povede novim putem. Osim toga bio je poznat i kao dobar pjevač. Svi koji su ga poznavali žale, jer ga više medju njima nema. Razvijeniji obitelji izrazuju naše najiskrenije sauteče, a pokojnom Anti Cvitanu mir i pokoj vječiti!

Franina i Jurina

Franina i Jurina zapošleni su u zadnje dane uvelike. Trgaju svaki u svojem vinogradu par kilometara jedan od drugoga daleko, pa se zato ne razgovaraju. No ipak nisu zaboravili svoju istarsku braću. Salju svima pozdrave i žele, da bi berba bila svima sretna i beričetna.

IZ POMERJA.

Naše gospodarstvene prilike i neprilike. Mi vam još nikada nismo opisali naše gospodarstvene prilike, pa će si nekog misliti, da je kod nas sve u potpunom redu. Akoprem nas taru velike brige, akoprem su nam svakog tjedna etašev na vratima, nismo se nikada osudili opisati naše stanje. Pa zašto, kad bi si nekog mislili, da se bunimo, ako se tužimo. S druge strane nismo se htjeli tužiti nenapredkom našeg gospodarstva, jer smo si nekoliko i sami krivi. Kod nas bi u selu kud i kamo moglo bolje uspevati naše gospodarstvo, ali se naš seljak danas više bavi drugim poslovima nego gospodarstvom. Zaista su danas naša polja bolje uređena nego u predratno doba, ali sve to ne pomaže ništa, jer nam velika oplatića uništavaju sav naš rad. Ali uz sve to mogli bismo si drukčije pomoći.

Danas ima naših starijih ljudi i mladića usposlenih kod raznih poslova u gradu ipak više nego pred par godina. Izmedju mladiča se medjeljom novac rasipa, a kud i kamo bolje bi bilo, da se taj novac štediti kao kakovo blagajne, te bi tako našoj mladici donosilo nekakav interes. Ta naša mladica ne vodi ni malo brige o svomu trudno zasluženom novcu, nego ga po plešovima i krmama rasiplje. U našemu selu ima nekoliko trgovčica, koji iskorištavaju našeg siromašnog seljaka i radnika, prodavajući mu slabu i skupu robu. Naš seljak ne zna kuda da se okrene, jer je već davno kod tih trgovčica zadužen. Samo odlučnom voljom mogao bi si pomoći. U Pomeru je oko 40 umrovljenih radnika, koji popriječno dobivaju mjesečno 250 lira. To znači, da u Pomer dolazi mjesečno oko 10.000 lira. Skoro polovicu tih umirovljenih radnika a dosta i mladića zaposleno je u gradu, pa se računata, da u Pomer dolazi mjesečno oko 20.000 lira, ne računavši, što seljak zaslužuje mljekom i sličnim stvarima. Da bi se u Pomeru osnovala jedna konsumna zadruga, koja bi dobavljala sa nekih strana na dobru i jeftinu robu, bila bi ona od velike koristi za seljaka i radnika. Koliko bi bolje bilo, da se osnuje takova zadruga: nego da se u Pomeru osnivaju kojekakva nepotrebna društva. U tu bi se zadrugu mogao učlaniti i naš seljak, te bi mu zadruga nabavljala dobar umjetan gnoj, valjano poljodjelsko orudje, pa bi njegov poljski rad mogao bolje napredovati. Ako ne bi seljak mogao da plati odmah za drugi u gotovom, mogao bi joj dati u zamjenu mjesto novca, krumpir, kukuruz i slično. Zadruga bi te stvari drugom prodala, pa bi isto došla do novca. Na takov stvari naš seljak nikada ne misli, nego

P O D L I S T A K

ERNEST RADETIĆ:

Dite ljubavi

(Pripovijest iz istarskog života u porečkom dijalektu.)

(Nastavak.)

«A vidite vi, plemenitaški gospodine, uve dvj ruke? Meni ih je Bog da, da se š njima branin od bisnih breki i gospode, kako ča ste Viv, se je užga mladi kmetski sin i krv mu je udrila u glavu - Ma plemeniti se je Jambrečević na smrt ufendija - Oči su mu planule, stisa je zube i usinujna ragaća z bičen po licu, da mu je koža pukla -

Nego sad je i u kmetskom sinu krv zakuhala - Riknuja je kako kakova ranjena zvirina, zgobija se i skotija na plomica - Ovi se je stija ubraniti z bičen, ma bilo je jur kasno - Kmetski sin ga je s takovom silom tresnuja u truh, da mu se je steškalo i on se je zvrnuja kako vriča na zemlju -

Andjelka, kad je vidila kako je je brat pa na zemlju, vrisnula je i skočila h njemu plačući i tarući mu ledenu pot s čela -

A mladi študente samo je pogleda ko sebe, ki ni moga razumiti, ča je to učinila - Ma kad se je nazad razhadrija i vidija ča je bilo, diga je glavu i pošad dalje, na put - Njigov ponos je bija ranjen - Ko je i bija kmet, je bija zato svejeno čovik, kako i uni, koji se je rodija u kastelu - Janka pogledati ni drugo stija te plemenitase.

Drugo ga ni nedan vidija - Poša je nikamio, da se ni znalo za njin, bogzna kamo u svit -

Čuda miseci potle niki je bija pisa njegovin domca, da ga je vidija niđu u Ameriki -

Velika je tuga spopala brižnu Andjelku - Ljubljeni njej mladi samo se je zgubija u svit z mržnjom u srcu na njej rod i na nju, koja ni bila niš kriva, - njeji su je brati doma, nikako grdo gledali, samo je mati mučala i sve pobožnije molila krunicu za krunicon za sriču svoje jedinice. - Stariji se je brat brzo uzdravija, ma sestru si ni nikad drugo pogleda, nikad se ubrnuja za njon, kako da je ni ni u hiži. - Dekle i hiapeli su predikali šapčuci, ki se nisu ufali

progovoriti. - Cija kašteja je spodoba kakoyon prokleton staron gradu, po kojien se šecu mrtvi -

Od tega dana Andjelka ni nikad deboto zašla van iz hiže. Zavukla se je u svoju kamaricu i plakala, domišljajući se na tipe dane, ča su pasali i na tužne A uti najtužniji su komoci imali doiti - danas, i još tužnije, ča te doiti. - Čuda se ni mogo zakrivati - U njoj je živija još jedan mali život, koji se ni moga zakriti - Njoj je bilo najstrašnije to, ča ni nenon mogla da se potuži. Njej ljubljeni mladi ni zna, da je on otac ovemu malemu djetetu, ča se je imalo roditi. Naglo je to došlo i prinaglo je on poša, prvo još nego mu je ona ča rekla - Njemu bi bila to mogla reći, ma doma se ni ufala nenon - Ča da učini?

Ni bilo druge, nego da i ona pojde kamo u svit, di je nedan ne pozna i ne vidi. Ma kako? Kuda će ona sama divojčina po svitu? - A ča će doma svojjin reći? -

I tako se je mučila, plakala i tugovala, a nedan ni zna, ča je boli i da je još ništo čuda gorega, nego ča su njeji mislili - Ma ni bilo fari čekati, vri-

me se je bilo približilo i valjalo je početi ništo -

Jenu večer, kad su svi sidili za večeron i mučali, ona se uglasi prva: «Majko, ja gren jeno malo na putovanje -»

«A kamo, zaboga, kako?» prenula se je brižna stara -

«Gren do mora, da se uzdravin i počinem - Ja umiren od tuge i svaki sat dan sve debulija od žalosti, koja me izjida - Valja da gren to kamo, di ću zabit na sve -»

Mati ni rekla ni da, ni ne. Pogledala je svoja oba sina i čekala, ča te oni reći. Stariji brat, koji je bija, kako go spodar od fameje je samo mignuja z ramen i reka: «Meni je svejeno». Mlađnji je pak bilo drago, da ide kamo, da se je ne mora vajak gledati unako tužnu, z očima vajak punima suz.

A mati, kad je vidila, da je svima pravo, rekla je i ona, da more poiti, samo neka si uzme sobon jenoga hlapca, staroga Josipa i deklu, staru Mandicu - Osan dan potle Andjelka je jur bila na putu. Vožila se je u zaprtjo karoci z hlapcon i z dekon proti moru - (Slijedi.)

Našim ženama.

«Goriška Straža» od 29. septembra donša: «Patronato Nazionale» u Goričici raspolože je nekim općinama okružnice, u kojima poručuje, da neka tvornica-tkaonica u Torinu, prima na rad djevojke. Očekava, da će djevojke, koje dolaze tamo na rad biti dobro opskrbljene. — Mnogo djevojaka iz Vipavskoga (Vrhpolje), Solkana i drugih krajeva kušalo je također sreću u Torinu, što je znak veoma teškog položaja u kojem se iza rata nalazi naše pučanstvo. Mnoge su se odmah povratile jer su vidjele, da obećanja ne odgovaraju istini. Naše djevojke, mame zato u Torino na rad, jer neće tamošnje da rade u toj tvornici radi teških okolnosti. Iz raznih vijesti, koje smo u tom pogledu dobili, razabiremo, da rad u spomenutoj tkaonici ne odgovara zahtjevima naših djevojaka, pa im zato savjetujemo, da ne idu tražiti sreću u Torino.»

Mi prenašamo ovo iz «Goriške Straže» zato, jer znamo, da je spomenuta tvornica i u Istri tražila djevojke za rad, nekoje su dapače i otišle u Torino. Bili smo od raznih zamoljeni za informacije o toj tvornici, no prije nismo mogli nažalost dati ništa, ali držimo, da je ova vijest «Goriške Straže» dovoljna informacija, koju neka, one, koje su naučile u Torino, uvažae.

Gospodarsko stanje Istre.

Gospodarsko stanje Istre jedno je vječno neriješeno pitanje. A trebalo bi početi s riješavanjem, jer je krajnje vrijeme. Veoma je teško i misliti na poboljšanje istarskoga poljodjelstva, jer je ista po prirodi bijedno i siromašno, ali je osim poljodjelstva još mnoga druga strana gospodarstva, na kojoj bi se dalo raditi i po kojoj bi Istra bar donekle uznapredovala. Prije rata Istra je bila važna točka jednog pomorskog i lučkog života. Trst i Rijeka bili su centrima za ekspanziju austrijske trgovine, a Pula je bila centrom ratne pomorske obrane. Pučanstvo je Istre u prvom redu imalo vrlo dobitka u pomorstvu, navigaciji i pomorskoj industriji, koja je bila s time u vezi. Iza rata i po aneksiji Istre je, zato jer su to nagali opći državni interesi, morala donekle trpjeti.

Luke Trst i Rijeka nisu mogle više da budu u onom punom svom predratnom razviku a Pula je pak posvema izgubila važnost ratne luke. U vezi stime narasla je nezaposlenost radnika, koji su bili namješteni u raznim pomorskim i lučkim poslovima, arsenalima itd. Veliki broj onih nezaposlenih radnika utječe znatno na narodno gospodarstvo Istre, tako, da je siromaštvo zemlje još više naraslo, pa se pučanstvo mora da seli. Radne je snage već dosada iz Istre, a osobito iz južne, otišlo u svijet vrlo mnogo.

Tršćanski list «Sera» piše u jednom članku o istarskim nevoljama, pa kaže, da je Edmondo Rossoni, predsjednik Sindikalnih korporacija, na skupštini, koju je imao u Puli pred par mjeseci rekao, da u Italiji moraju svi raditi, jer je onaj koji ne radi trpi i prema tome izvan svih državnih zakona, to znači, da nema prava uživati one pravice, koje država daje.

«Sera» kaže, da je ovo stanovište dobro, hvale vrijedno i potrebno želi li se, da se u državi dodje do blagostanja, ali je u Istri za sada nemoguće uz svu najbolju volju, zaposliti sve one, koji nemaju posla, a koji bi tako rado radili, i koji bi u Istri mogli raditi.

Istra doduše ne oskudjeva na mogućnostima za gospodarsko ozdravljenje. No, Istru neće gospodarski podignuti neka tajna sila. Treba se maknuti i treba poraditi, da se mogućnosti upotrebe. Uvijek se govori o tome, kako bi Istru trebalo industrijalizirati. Istarsko je podzemlje bogato rudacim, ali se je do sada malo iskopalovo. I oni rudnici, koji su postojali, malo rade i ne razvijaju se.

Došlo se je do uvjerenja, da se Istra može industrijalizirati. A to treba čim prije provesti. «Sera» kaže: «A zašto se dakle ne izvrši ono što se vidi da je moguće izvršiti? Zašto se ljudi, koji su zato pozvani ne zauzmu za stvar da je s kompetencijom bizo riješe?»

Komisija za štete od tuče.

Pišu nam iz Piranštine: Pred nekoliko dana došla je u naše krajeve komisija da ustanovi štete, koje je našim poljima nanijela tuča, koja je pala 21. jula.

Komisija je u samo jedan dan uspjela preći sva naša polja, te je pregledala sva naša mjesta, na kojima je štete od tuče. Ustanovila je, da je ukupna šteta znatna. Osobito su od tuče pretrpjeli veću štetu vinogradi, vočke i oranice, tako, da će se to osjetiti i druge godine.

Ukupna je šteta proračunana od 75 do 100 posto na vinogradima; od 25 do 30 posto na oranicama; od 40 do 100 posto na maslinama. Nadajmo se, da će nam se u ovom razmjeru smanjiti svi gubici, koje bismo morali platiti jer ne bi bilo prav, da placamo iza ono što nam upoće nije urodilo. Osim toga trebalo bi, da se, iza kako je ustanovljena ova golema šteta, poduzme nešto za pomoć našim poljodjelcima, koji se nalazi u žalosnom položaju, i koji će teško popraviti ono stanje u koje su ga vremenske nepogode bacile. Trebala bi jedna stvarna, brza i obiljna pomoć.

Poljodjelska škola u Kopru.

Kr. odlukom od 13. augusta 1920. br. 1002, koja je objavljena u službenom listu od 23. septembra, ustanovljena je u Kopru zadružna poljodjelska škola, koju će uzdržavati država. Komar i susjedne općine s iznosom od 92.800 lira. Škola ima svrhu, da izobrazuje seljačku mladež i odsluži. Djeliti će se u poljodjelsku školu, tromjesečnu školu za domaćice, te večer- nje i nedjeljne tečajeve za odrasle seljake. U poljodjelsku školu primati će se seljački sinovi, koji su svršili pučku školu, od 16 do 18 godina stari. Nastavni jezik bit će talijanski.

Smrtna kosa.

Umrla je u Trstu u 81. godini svoga života gospođa Marija udova Mandić. Njezin je pokojni suprug bio pomorski kapetan Ivan Mandić, brat našeg pok. prvobornika mnogo zaslužnog prof. Matka Mandića, urednika «Naše Sloge», pa i brat poznatog našeg liječnika dr. Franje Mandića, koji je također već pred tri godina legao u grob. Obiteljima Brčić-Mandić naše saučee.

Književnost i umjetnost

NARODNI KOLEDAR ZA ISTRU «JURINA I FRANINA» ZA GOD. 1927.

O našem ovogodišnjem koledaru napisale su već ocijenu nekoje novine. Sve su te ocjene jedina potvrda, da naša ustanova «Edinost» napisala je, dalje prikaz, u kojemu sa simpatijom govori o našem koledaru. Mi taj prikaz u cjelosti donosamo. «Edinost» piše: — Primili smo od naših Istrana na ocijenu ovaj prelijepi koledar. Čitali smo ga s posebnim uživanjem i to nije običan koledar, nego je knjiga s raznovrsnim, ukusno izabranim i sastavljenim građevinama.

Uz narodne pjesme, koje naš istarski narod tako ljubi, te ih za dugih zimskih večeri pjeva za svojim ognjištem, sadržaje koledar izvorne još neobjavljene pjesme Rikarda Katalinica Jeretova, koji je kod nas sviju veoma obiljubljen. Barba Šimic je napisao igrokaz za djecu u jednom činu, a književnik Risa Odavić, kao i veoma literatni stvar iz srpskog izagnanstva. Prezanimiva je dalje crtica o potopljenom svijetu Atlantidi, o onoj cjelini, koja se je nekod — pred 10.000 godina — rasprostirala između Amerike i Afrike, i koja je jedne noći nestala. Zanimivi su također i zemljovid, koji se odnose na taj članak. Druga osobito zanimiva stvar je crtica iz otkot životinja, koja mora znati svakoga, koji ima posla s životinjama, ili koji ima i malo emisla za prirodu.

Rista Odavić, Vladimir Nazor, Katalinčić Jeretov, A. Tentor, Valvazor ređaju se jedan za drugim, a čitatelju je teško odložiti knjigu, dok je nije pročitao do konca. Među životopisima spominjemo, onaj u počast pok. Gaše Licula.

Koledar sadržaje također mnoge gospodarske, duge ili kraće stvari, koje su mnogi praktičnih naputaka za gospodarce i domaćice. Ima spis Janka Adamića o alkoholu i njegovim štetnim posljedicama. Članak je pisan u razumljivom i lakom slogu. Nije nam moguće nabrojiti sve što sadržaje ova izvrsna knjiga. Da ne zaboravimo spomenuti, da je kao i našim koledarima, i u ovogodišnjem koledaru nekoliko zagovetaka, a za rješavanja je odlučena svota od 250 lira.

Slike su izabrane s posebnim umjetničkim ukusom. Da spomenemo nekoje Ivana Meštrovića, koje predstavljaju uautarje reliefe u mauzoleju obitelji Račića u Cavlatu, te odlomak velike slike prof. Boecarića, kojega poznamo već i kao i u ovogodišnjem koledaru nekoliko zagovetaka, a za rješavanja je odlučena svota od 250 lira.

JUGOSLOVENSKI PJSNIK KRANJEVIĆ U TALIJSKOM SVIJETLU.

Gosp. Umberto Urbanaz-Urbani, poznati talijanski kritičar, piše više puta u talijanskim listovima o jugoslavenskoj književnosti. Pred kratkim se nanovo javlja u rimskom listu «Il Tevere» i piše o našem velikom pjesniku Silviju Strahimiru Kranjeviću. Naslov je članka «Rim u titan- skom pesimizmu hrvatskog pjesnika Silvija Strahimira Kranjevića.»

Urbanaz piše: I Silvij Strahimir Kranjević, hrvatski brat Leopardi Giacoma, predstavnik naj- elopisničijeg, autoritativnijeg i neevolucionarnijeg jugoslavenskog pesimizma, može se ubrojiti u pjesnike Rima. Uistinu malo je stihova Kranjević posvetio Rimu, ali svakako je njegov pesimizam odrastao između ruševina drvenoga Rima, između mraka kršćanskoga Rima.

Ruševine carskoga Rima govore hrvatskom pjesniku samo o općarznosti svega, već i o razor- noj nazi vremena. Urbanaz prikazuje zatim jaku pjesmu Kranjevićevu «Na rimskom forumu». Osvrće se na njegov sastanak tamo 1884. sa biskupom Strossmayerom, koji ga ostobadja od svećenikog zvanja, za koje

Kranjević nema poziva i šalje ga u domovinu s preporukom na povjesničara Rečko. Urbanaz analizuje njegovu pjesmu «Eli, eli, lama azvatanis» i kaže kako je hrvatski pjesnik odnio sa ruševina rimskoga carstva i iz mraka katakombi dvije same draže vizije: onu Kristovu i onu Garibaldijevu. S. S. Kranjević je doista postao prvim hrvatskim pjesnikom, koji je bio bard i civilni pjesnik svojeg naroda. Njegov je ideal plavi mrtu Golgotu i Kranjević ga zamisla na čelu svjetline u velikoj francuskoj revoluciji.

Urbanaz na kraju hvale velike gordu Kranjevićevu pjesmu «Zadnji Adam», pa veli, da oni slavulji u toj pjesmi, koji za zadnjeg tužnog pjeva čovjeka, što u svom zadnjem hropeću sabire sve zadnje hropeće svih agonija, doživlji i čar mjesec- čine, zar vena i usnica i tojne misterija i ljepote, — ne mogu biti van slavulji, koje je Kranjević čuo između granja na «Piazz del Popolo» ili «Trinità dei Monti» u Rimu.

G. Urbanaz završuje svoj članak zaleći, što mu prostor dnevnika ne dozvoljava, da iznese lik velikog pjesnika, kako bi htio i da progovori po- tanko o pjesniku «Uskokih elegija» i progovori- me hrvatske.

Kranjević nije zabadava, završuje g. Urbanaz, uskliknuo, kad je ostavljao tužan rimsko kata- komba ispred ploče u Porta Pia, koja pomijne pale junake mlade Italije, ove značajne riječi: «Sada znaed, sad nisam više siromah. Ja sam upoznao svoj cilj, o moj stari Rime.» R. K. J.

DAROV I

u fond «Ist. Riječi»

Mihovilović Andrija, Novi Sad, darovao je 10.— lira.

«Prosvjetli» odsjek za Istru darovali: Kinkela Mario, Skedanj, 10 lira. Marica Pfeifer 5 lira i Martin Poropat iz Trstenika 2 lire.

Za Djačku Maticu

darovao je Košara Luka iz Pomena 4 lire. Najljepše se zahvaljujemo plemenitim darovateljima!

Izdavač, direktor i odgovorni urednik: IVAN STARI. Tiskar: TISKARA «EDINOST» U TRSTU.

MED kupuje tvrdka Žnideršič & Co. BISTERZA

GLYKOL Vrlo uspješno sredstvo naročito u ljetno doba za vrijeme vrućine. Tko se osjeća slab na žvčima i trpi od glavobolje, neka upotrebljava samo «Glykol», koji izlječi u najkraće vrijeme. — Cijena jedne boce L. 7.—. Za cijelu kuru treba 8 boca. Dobiva se samo u ljekarni Casteilanovich, Trst VIA GIULIANI 42 (Sv. Jakov).

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA Telefon: 5-16 Podružnica u Trstu: Via XXX Ottobre, 11 Telefon: 5-16. Podružnice: Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split. CENTRALA u LJUBLJANI Dionička glavnica i pričuva: 60.000.000 dinara. Bavi se svim bankovnim poslovima. Prima uloge na složne knjižice, te ih ukamata- čuje sa 4%, a uloge na tekuće račune sa 4 1/2% netto. Za otkaz vezanih uložaka plaća postotke po dogovoru. Izvršuje burzne naloge i daje u najam sigurnosne- kubije (SAFES)

Narodni koledar «FRANINA i JURINA» za Istru za god. 1927. izišao je iz tiska, te se je već počeo širiti po svim našim istarskim selima. Ova naj doista lijepi koledar poznat je i obiljubljen, još od prijašnjih godina. No ove je godine koledar još ljepši nego lanjski. Ima u njemu svega: zanimivog, zabavnog, poučnog i gospodarskog štiva, pjesama, slika itd. Kupujte ga! Širite ga! Naručujte ga! Preporučujte ga svojim prijateljima! Naručbe prima «Tiskara Edinost» i Uprava «Istarske Riječi», Via S. Francesco 20, Trst. Može se dobiti i kod knjižara: Agostinis, Pazin; Štoka, Trst (Via Milano); Tomašić, Opatija i Trbojević, Rijeka. Dobra je knjiga naš najbolji prijatelj! Ova je koledar uistinu naš dobar prijatelj!

NOVE GREDE I DASKE prodaje najpovoljnijim cijenama (kate): B.čić — Kršanci p. Zmajin (Gričica) Istra.

POKUĆSTVO

Dobro izradjene kompletne oraha, bresta i javora, te pojedine male kao ornare, krevete, kredenc (buro) te šušte sa posteljom i opremom, nudjamo po vrlo niskim cijenama.

Osobita prilika za mladoženje. M. Koren & C., Pazin (pred prodajom)

NAJBOLJE VRELO

Kod našega ljetne i zimске robe (odjelci svih vrsta cipela, klobuka, kapa, košulje, kišobrana, kravata, flnog štola, svih vrsta plaća za kušnje i odjele, obratite se na jedino domaće i najjeftinije vrelo

M. KOREN & Co. - PAZIN (Cezro pred proširijom)

KRUNE

plaća po 2'30 L ALOIZIU POVH, Piazza Garibaldi prvi kat

Pazite na naslov! Pazite na naslov!

Trgovina koža i raznih postolarskih potrepština FRAN CINK CAMPO BELVEDERE br. 11 drži u svom skladištu svake vrsti u tu struku zasjerajuće robe uz najnižu dnevnu cijenu. Podvrbha brza i točna. Podvrbha brza i točna.

ETERNIT

Zaloga - TRST preselila se je u VIA TRENTO 16 (blizu evandjeleske crkve. Ne zaboravite naslov!